

ROZWÓJ LOKALNYCH MEDIÓW INTERNETOWYCH WOBEC KSZTAŁTOWANIA SIĘ SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO. ANALIZA NA PODSTAWIE PORTALU MM MOJE MIASTO

PAULA MAJCHERCZYK

Wstęp

Media lokalne stanowią niezwykle istotny element społeczeństwa obywatelskiego. Ich oddziaływanie jest bardziej bezpośrednie, a kontakt z odbiorcą bardziej osobisty w porównaniu ze środkami przekazu o zasięgu ogólnokrajowym. Uruchamiają interakcję społeczną oraz inspirują do działalności i aktywności społecznej. Stanowią platformę do wymiany poglądów i kształtują lokalną opinię publiczną.

Rozwój mediów lokalnych odbywa się wielotorowo i niekonwencjonalnie. Obecnie to nie tylko prasa, radio, telewizja, ale głównie Internet jest miejscem działalności dziennikarskiej[1]. Z roku na rok skutecznie wchłania on prasę, radio i telewizję, oferując im nowe możliwości dotarcia do odbiorców i uatrakcyjnienia swojego repertuaru. Równocześnie upraszcza i pozwala obniżyć koszty rozpoczęcia medialnej działalności. Sieć otwiera nowe kanały komunikacji osobom, instytucjom, dla których założenie gazety lub rozgłośni leży poza finansowym i organizacyjnym zasięgiem[2].

Powszechne stało się zjawisko agregacji mediów, czyli połączenia sposobów przekazywania informacji w jedną całość, z uwzględnieniem zarówno tekstu, jak i zdjęć, sekwencji wideo czy nagrań dźwiękowych. Sfery te przenikają się wzajemnie czyniąc z Internetu miejsce dialogu. Stał się on miejscem szczególnego oddziaływania sprzężenia zwrotnego: z jednej strony może być pojmowany jako sfera publikacji, z drugiej zaś – jako wirtualna przestrzeń magazynowania danych i ich nieustannego archiwizowania. Jest najszybciej rozwijającą się siecią kolportowania informacji, zarówno tych przygotowanych przez serwisy komercyjne, jak i funkcjonujących nieformalnie – gdy przeciętny internauta staje się nadawcą komunikatu[3]. Ten przejaw aktywności określane jest dziennikarstwem obywatelskim, które zaczyna dominować również w mediach lokalnych. Jest to zjawisko zupełnie naturalne zważywszy na to, że podstawowym zadaniem jest dostarczanie odbiorcom informacji, dzięki którym będą mogli funkcjonować jako pełnoprawni członkowie społeczeństwa demokratycznego i informacyjnego.

MM Moje Miasto – platforma lokalnego dziennikarstwa obywatelskiego

Wzrost liczby internautów zainteresowanych aktywnym odbiorem publikowanych treści wskazał kierunek dla twórców serwisów internetowych. Internet dał możliwość wykorzystania atutów tradycyjnych przekazów medialnych i przekształcenia ich

w spójną interaktywną informację (publikację internetową). Podstawowymi cechami takich publikacji są:

1. multimedialność – łączenie tekstu, zdjęć, sekwencji wideo, nagrań dźwiękowych;
2. interaktywność – odbiorca, mając możliwość ingerencji w publikowany tekst, staje się autorem;
3. personalizacja – możliwość wpływania na kolejność wyświetlanych informacji, dostosowania struktury portalu do własnych potrzeb;
4. hipertekstowość – możliwość błyskawicznego przeniesienia się na inną stronę lub podstronę w Internecie, wykorzystanie hiperłączy;
5. wielostrukuralność dostępu – różne formy dotarcia do poszukiwanej informacji;
6. powszechność czasoprzestrzenna – możliwość korzystania z informacji niezależnie od miejsca i czasu;
7. łatwość modyfikacji – możliwość wielokrotnej modyfikacji informacji już opublikowanej[4].

Pojawiły się nowe trendy i cechy, którymi zaczęły wyróżniać się platformy nowoczesnego przekazu i aktywności społecznej. Zaczęto wykorzystywać mechanizmy umożliwiające publikowanie treści przez użytkowników nie posiadających fachowej wiedzy (np. znajomości języka HTML). Podstawą stało się używanie dynamicznych elementów oraz postawiono na lekkość i przejrzystość layoutu i przyjaznego w odbiorze interfejsu. Równie ważne stały się cechy społeczne, w szczególności fakt generowania treści przez użytkowników. Każdy użytkownik serwisu może założyć własne, osobiste konto, które umożliwi mu zwiększenie stopnia interakcji. Może on kategoryzować treść wykorzystując wybrane przez siebie słowa kluczowe (w Internecie nazywane tagami). Istotnymi elementami okazały się również dynamika treści i skalowalność. Użytkownicy uczestniczą aktywnie w tworzeniu serwisu, wykorzystując doświadczenie, oczywiście z uwzględnieniem standardów sieciowych[5].

Platformą, która realizuje założenia portalu dziennikarstwa obywatelskiego bazującego na lokalności przekazu jest MM Moje Miasto. Jest to inicjatywa jednej z wiodących grup prasowych w Polsce – Media Regionalne.

Trzydzieści sześć witryn portalu MM ma charakter informacyjno-społecznościowy. Ich hasłem przewodnim jest „Tym żyje Miasto!”

MM to portal, czyli swego rodzaju system zapewniający dostęp do stworzonej przez właściciela platformy społecznościowej. Całość włączona jest do sieci Internet pod adresem [www.mm\(nazwa miasta\).eu](http://www.mm(nazwa miasta).eu) lub [pl](http://www.mm(nazwa miasta).pl). Inicjatywę wyróżnia system stron dostępnych przez „jedne drzwi”, pod jedną wspólną nazwą. Korzystanie z platformy jest nieodpłatne, a informacje są ogólnodostępne. Można z nich korzystać na poszczególnych stronach bądź wykorzystując bazy danych, procedury informatyczne stworzone przez właściciela i jego partnerów. Partnerem w tym przypadku jest podmiot lub osoba, dostarczająca treści lub usługi. Taka działalność odbywa się na podstawie odrębnych regulacji prawnych i regulaminów. Nad całością czuwa administrator portalu, który kontroluje działanie całej platformy i pracę osób nadzorujących poszczególne strony.

Osoby korzystające z MM można podzielić na dwie grupy. Jeśli zainteresowany nie dokona rejestracji, osoba odwiedzająca i przeglądająca dostępne zasoby, nazywa-

na jest „gościem”. Użytkownikiem jest osoba, która dokona rejestracji, posiada swój nick, hasło i własne konto.

Zarówno metody stosowane przy ocenie stron, jak i kryteria ewaluacji są bardzo różnorodne, w zależności od tego, przez kogo, dla kogo i na jakim poziomie ocena ma być dokonana. Metody oceny stron internetowych zaproponował m. in. duński naukowiec Helge Clausen:

1. Metoda automatycznych procedur polegająca na stosowaniu programów komputerowych oceniających mechanicznie strony (takich jak Doctor HTML).
2. Metoda statystyczna analizująca typ i ilość informacji (liczenie odnośników).
3. Metoda jakościowo-heurystyczna, kiedy ocenia się wybraną grupę cech formalnych czy treściowych[6].

Przy charakterystyce portalu wzięto pod uwagę trzy kryteria: graficzne, techniczne, merytoryczne.

Kryterium graficzne: struktura i wygląd strony

Każda z 36 stron startowych portalu MM ma ten sam układ. Zastosowano podział na trzy sekcje.

Górna część zawiera logo narzucone przez twórcę i linki nawigacyjne: Artykuły, Dzieje się, Ludzie, Zdjęcia, Komentarze. W obrębie standardowych stron poszczególne redakcje mają możliwość rozszerzania i swobodnego nazewnictwa podstron. W tej części znajduje się pole logowania, rejestracji oraz wyszukiwania, a także linki służące do zamieszczania treści i zdjęć. Jest to część identyfikacyjna, utrzymana w wyrazistej czerwonej barwie.

Centralna część strony to rozwinięcie linków nawigacyjnych mających na celu zainteresowanie użytkownika i naprowadzenie na szukane przez niego treści. Rozmieszczenie poszczególnych bloków jest przejrzyste, kolejno według podstawowych kategorii. Tło jest utrzymane w stonowanej kolorystyce.

Dolna część strony głównej zawiera hiperłącza do poszczególnych podstroj, jak również do „bliźniaczych” portali w innych miastach. Istnieje również możliwość przejścia do elektronicznej wersji tekstów publikowanych w gazecie partnerskiej.

W oprawie graficznej dominują proste rozwiązania (podział na bloki), nie ma animacji czy pojawiających się ruchomych okien, co w tym przypadku jest zaletą. Strona ma bowiem służyć do zamieszczania i szybkiego docierania do żądanej informacji. Estetyka współgra z funkcjonalnością.

Kryterium techniczne: linki i nawigacja

Witryna zawiera dużo hiperłączy, najczęściej prowadzących do portali w innych miastach, bądź do pokrewnych tematycznie treści związanych z publikowanym na stronie tekstem. Pole kalendarz pozwala na płynne poruszanie się i przeglądanie nawet archiwalnych publikacji z minionych miesięcy. Do nawigacji może posłużyć również blok „MM na skrót” i pole wyszukiwarki.

Ułożenie i podział strony wygląda na przejrzysty i logiczny. Narzędzia nawigacyjne też zaprojektowano w logiczny sposób i działają poprawnie.

Choć portal reklamuje się hasłem „Tym żyje miasto”, nie można go jednak traktować jako jedyne źródła informacji o najbliższym otoczeniu.

Podział na kategorie tematyczne wydaje się mało funkcjonalny. Wielokrotnie te same treści powielane są w kilku zakładkach. Podstrony często nie zawierają żadnych informacji nawet tych archiwalnych.

Dolna część strony jest niepełnym powtórzeniem opcji z górnego pola nawigacyjnego, gdzie jest możliwość przejścia do wszystkich wybranych „bliźniaczych” stron MM, w dolnej części okno wyświetla tylko wybrane linki. Podobnie jest z kwestią przejścia do podstron. Jediną zaletą powtórzenia linków jest możliwość przejścia do interesującej nas opcji bez konieczności przewijania strony.

Ważnym czynnikiem każdego portalu jest dostosowanie się do potrzeb użytkownika. W przypadku MM ocena tego kryterium jest pozytywna. Sposób korzystania z opcji na stronie głównej jest intuicyjny. Sugestywne nazewnictwo ułatwia identyfikację treści znajdujących się na portalu. Język przekazu jest uniwersalny, nie dominuje młodzieżowy slang, mimo, że w większości użytkownikami są młodzi ludzie. To pozwala na pozyskanie starszych odbiorców.

W części nawigacyjnej widoczny jest numer komunikatora gg redakcji oraz zakładka z informacjami o portalu. Po przeczytaniu informacji użytkownik ma możliwość wydrukowania, ale tylko obrazów wraz z odnośnikami html, natomiast treść wybranego artykułu wymaga skopiowania do edytora tekstowego, co jest minusem tej opcji.

Portal można zaliczyć do funkcjonalnych z podstawowymi opcjami nawigacyjnymi.

Kryterium merytoryczne: zawartość, jakość i układ treści

Pod względem aktualności portal utrzymuje się na dobrym poziomie. Systematycznie aktualizowane są treści z kategorii „Artykuły” i „Dzieje się”, pozostałe działy nie są uzupełniane z taką samą częstotliwością. Na zamieszczaną treść ma wpływ aktywność i kreatywność osób tworzących portal. Na stronie jest aktywny licznik, który wyświetla aktualną liczbę wejść użytkowników. System komentarzy pozwala na bieżący podgląd ocenianych treści zamieszczanych na portalu.

Treść, forma i jakość to trzy czynniki, które mogą pozytywnie wpłynąć na atrakcyjność i pozytywny odbiór portalu. W przypadku MM twórcy za priorytet stawiają lokalność przekazu i różnorodność tematyczną. Bazą treściową, zwłaszcza w kategorii artykuły, są lokalne gazety i portale. Teksty są w całości powielane i najczęściej jako autor widnieje redakcja.

Wiodącymi tematami są: sprawy społeczne, wydarzenia kulturalne i sportowe. Portale stosunkowo mało uwagi poświęcają polityce. Dominuje luźna, rozrywkowa treść. Widoczny jest brak konsekwencji edytorskiej. Z pewnością wynika to z założenia, że redakcja ma w jak najmniejszym stopniu ingerować w formę i treść publikacji. Najczęściej wykorzystywane są gatunki informacyjne wypowiedzi dziennikarskiej: wzmianka, notatka, artykuł.

Internet, szczególnie w części zajmującej się informowaniem, jest zjawiskiem całkowicie zdecentralizowanym i rozwijającym się spontanicznie. Otoczenie medialne, w jakim funkcjonuje portal MM, uruchamia sferę konkurencyjności. Jest to zauważalne przy analizie porównawczej tego samego typu mediów internetowych.

Tabela 1. Liczba użytkowników poszczególnych portali MM Moje Miasto

Portal	Liczba użytkowników
www.mmbydgoszcz.pl	3095
www.mmkrakow.pl	5231
www.mmsilesia.pl	5664
www.mmlodz.pl	6820
www.mmtrojmiasto.pl	6214
www.mmlublin.pl	6344
www.mmszczecin.pl	10116
www.mmwroclaw.pl	8278
www.mmwarszawa.pl	4749
www.mmpoznan.pl	5784
www.mmopole.pl	1611
www.mmpulawy.pl	1796
www.mmkoszalin.eu	1308
www.mmtorun.pl	1334
www.mmbialystok.pl	2889
www.mmzielonagora.pl	1569
www.mmgorzow.pl	1526
www.mmlubartow.pl	586
www.mmstargard.pl	1001
www.mmrzeszow.pl	1576
www.mmkozle.pl	360
www.mmelk.pl	210
www.mmsuwalki.pl	208
www.mmbielskopodlaski.pl	394
www.mmaugustow.pl	154
www.mmsokolka.pl	197
www.mmkielce.eu	671
www.mm2miasto.pl	574
www.mmwloclawek.pl	537
www.mmlomza.pl	298
www.mmgrajewo.pl	119

Źródło: Opracowanie własne. Stan na dzień 04.05.2011 r.

Dane z tabeli 1 świadczą o dużej popularności portalu MM. Każdorazowo przedstawiona jest liczba użytkowników zarejestrowanych i będących autorami tekstów i zdjęć. Kolejność podanych adresów uzależniona jest od daty powstania. Najstarszym z tej gru-

py portalem jest: www.mmbydgoszcz.pl (liczba autorów – 3095). Najmłodszą stroną jest www.mmzamosc.pl, która liczyła 226 autorów. Największą liczbę użytkowników posiada portal www.mmszczecin.pl – 10116, który powstał jako siódmy. To zróżnicowanie świadczy o tym, że czas powstania ma najmniejszy wpływ na popularność. To reklama, zaangażowanie zespołu redakcyjnego w rozpowszechnienie tej inicjatywy, aktywność użytkowników, ma wpływ na dobre funkcjonowanie portalu i jego atrakcyjność w danym mieście.

Tabela 2. Otoczenie medialne portalu MM Moje Miasto

PORTAL MM	Portale z otoczenia medialnego	
	Kategoria	
	Strona oficjalna miasta	Rozrywka i informacja bieżąca
Bydgoszcz	http://www.moja.bydgoszcz.pl/ http://www.bydgoszcz.pl/	http://www.portalbydgoski.pl/ http://www.bydgoszcz.dlastudenta.pl/ http://www.info.bydgoszcz.pl/ http://www.gazeta.bydgoszcz.pl/
Kraków	http://strona.krakow.pl/ http://www.krakow.pl/	http://www.zyciekrakowa.pl/ http://www.imprezykrakow.pl/ http://www.krakowlife.pl/ http://fakty.interia.pl/ http://mediafm.net http://krakoff.info/
Silesia	http://www.esil.pl/ http://rudaslaska.com.pl/ http://www.slaskie.pl/	http://www.twojaruda.pl/ http://www.mojekatowice.pl/ http://www.rudaslaska.com.pl/
Łódź	http://www.lodz.mycity.com.pl/	http://www.dziejesie.pl/ http://www.student.lodz.pl/ http://www.lodz.naszemiasto.pl/
Trójmiasto	http://www.trojmiasto.pl/ http://3miasta.pl	http://www.trojmiasto.dlastudenta.pl/ http://www.trojmiejska.info http://www.trojmiastoonline.pl/
Lublin	http://www.lublin.pl/	http://www.naszemiasto.pl/ http://www.lublina.com.pl/ http://www.koziolek.pl/
Szczecin	http://www.wszczecinie.pl http://www.portalemiejskie.szczecin.pl/	http://www.szczecin.dlastudenta.pl/ http://www.teraz.szczecin.pl/ http://www.stetinum.pl/ http://www.eszczecin.pl/
Wrocław	http://www.miastowroclaw.pl http://www.otowroclaw.com/	http://www.dlastudenta.pl/ http://www.student.wroclaw.pl/ http://www.e-wroclaw.net http://www.wroclaw.naszemiasto.pl http://www.wrocek.pl http://www.informacja.wroclaw.pl/

Warszawa	http://www.warszawa.pl/ http://www.um.warszawa.pl/	http://www.warszawa.dlastudenta.pl http://www.ewarszawa.com http://www.infowarszawa.pl/ http://www.stolica24.eu/
----------	--	--

Źródło: Opracowanie własne. Stan na dzień 25.05.2011 r.

Otoczeniem medialnym w tym przypadku są strony o charakterze informacyjnym działające w poszczególnych miastach posiadających platformę MM. Ilość konkurencyjnych portali jest zbliżona w każdym z 36 miejsc. Zauważalna jest powtarzalność tematyczna, która pozwala na stworzenie następujących kategorii: oficjalna strona miasta, rozrywka i bieżąca informacja lokalna.

Portale przypisane do pierwszej kategorii to oficjalne serwisy miejskie, prezentujące informacje na temat miasta, pogrupowane zazwyczaj w kategorii tematyczne: kultura i sztuka, turystyka, regionalne, zdrowie. Drugą kategorię reprezentują strony zawierające codziennie świeże fakty: biznes, sport, rozrywka, nauka, zdrowie, ciekawostki, galerie, felietony, wywiady, opinie, sondaże.

Portal MM pod względem zawartości treściowej wchłania poszczególne strony z otoczenia medialnego. Jednocześnie dostarcza informacji dotyczących historii, kultury rozrywki i informacji bieżących danego miasta. Tym samym stanowi konkurencję, tworząc szeroką bazę informacyjną. Natomiast tym, co przesądza o atrakcyjności tej platformy, jest realizowanie funkcji społecznościowej (bazowanie na formie dziennikarstwa obywatelskiego) i maksymalne zlokalizowanie informacji.

Analizowane serwisy charakteryzują następujące cechy:

Korzystanie z nich jest darmowe, zarówno dla autorów, jak i dla czytelników i komentatorów. Głównym źródłem ich dochodów są reklamy zamieszczane na stronach internetowych serwisu.

Działają całą dobę. Nowe artykuły pojawiają się w momencie, gdy autorzy uznają to za stosowne, nie są oni ograniczeni jakimkolwiek ramami czasowym bądź terminami granicznymi przekazania gotowego tekstu.

Podział na działy tematyczne. Istnieją zarówno serwisy specjalistyczne, jak i różnorodnie tematycznie, ale z wyraźnym wewnętrznym podziałem na części (np. biznes, kultura i sztuka, sport, społeczeństwo itp.).

Rzetelność, dobry warsztat językowy, zakaz naruszania dóbr osobistych. Te wymagania stawia przed autorami tekstów (ale już nie przed osobami komentującymi) regulamin niemal każdego serwisu newsowego w Polsce.

Podsumowanie

Stymulowane przez Web 2.0, amatorskie dziennikarstwo internetowe ma pozytywny wpływ na społeczeństwo obywatelskie. Umożliwia ono odejście od hierarchicznych struktur medialnych i zwrócenie się w stronę bardziej demokratycznych. Istotą dziennikarstwa obywatelskiego jest niezależność autorów, ich swoboda w zakresie wyboru tematyki i sposobu jej przedstawiania. Portal MM jest jednym z nielicznych,

który daje taką swobodę publikacji. Wprawdzie teksty zatwierdza moderator, ale ma on znikomy wpływ na to, co ukazuje się na stronie. Jego rola ogranicza się jedynie do sprawdzeniu poprawności tekstu, akceptacji bądź odesłania do poprawy autorowi. Selekcja tekstów nie ma tu miejsca. Jest to obecnie najpopularniejsza platforma, bazująca na lokalności przekazu, która realizuje założenia dziennikarstwa obywatelskiego. Daje swobodę publikacji, aktywizuje lokalne społeczności, angażuje amatorów dziennikarstwa, a jednocześnie jest bazą informacji lokalnej dostępnej dla każdego internauty.

Dalszy rozwój dziennikarstwa obywatelskiego bazującego właśnie na lokalności przekazu może być dużym wsparciem dla funkcjonowania sfery publicznej i tworzenia się społeczeństwa obywatelskiego.

Przypisy

- [1] Sobczak, T. (2007), *Regionalne i lokalne media elektroniczne*, Warszawa, s. 17.
- [2] Olszański, L. (2006), *Dziennikarstwo internetowe*, Warszawa, s. 9.
- [3] Bauer, Z., Chudziński, E. (2010), *Dziennikarstwo i świat mediów*, Kraków, s. 430-431.
- [4] J. w., s. 431-433.
- [5] Laskowski, M., (2008), *Problematyka budowy serwisu społecznościowego na przykładzie projektu lokalnego portalu kulturalnego - studium przypadku*, „Scientific Bulletin of Chełm. Section of Mathematics and Computer Science”, dostępny na WWW: <http://kis.pwszchelm.pl/publikacje/VII/Laskowski.pdf>, dostęp 26 kwietnia 2011.
- [6] Clausen, H. (1999), *Evaluation of library Web sites: the Danish case*, “The Electronic Library”, vol. 17, no 2, p. 83-87.